

ผู้นำทางการเมืองกับการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่น
ตามหลักการกระจายอำนาจ
POLITICAL LEADERS AND THE PROMOTION OF LOCAL
DEMOCRACY IN ACCORDANCE WITH DECENTRALIZED
PRINCIPLES

¹สุนทร ธนศิลปพิชิต

¹Sunait Tanasinlapapichit

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

turee8888888@gmail.com

Received: March 28, 2023; Revised: April 11, 2023; Accepted: April 30, 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของผู้นำทางการเมืองกับการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจ 2) ศึกษาบทบาทของผู้นำทางการเมืองกับการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจ และ 3) ศึกษาแนวทางการส่งเสริมบทบาทของผู้นำทางการเมืองกับการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มีเครื่องมือวิจัย คือ จากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยมีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 และทำการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก และกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน ที่มาจากการเลือกแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์แบบเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของผู้นำทางการเมืองกับการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจ 3 ลำดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารท้องถิ่น/สมาชิกสภาท้องถิ่น มีการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X}$ =4.75) ผู้บริหารท้องถิ่น/สมาชิกสภาท้องถิ่น มีการส่งเสริมให้ประชาชนลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นตัวแทนชุมชนในการเลือกตั้งท้องถิ่น ($\bar{X}$ =4.42) ผู้บริหารท้องถิ่น/สมาชิกสภาท้องถิ่น มีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมรับฟังนโยบายจากผู้บริหาร

¹ อาจารย์ ดร. สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ

ท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.36$) 2) บทบาทของผู้นำทางการเมืองกับการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจ ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารงานท้องถิ่น และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานของท้องถิ่น 3) แนวทางการส่งเสริมบทบาทของผู้นำทางการเมืองกับการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจ ได้แก่ มีการแสวงหาความรู้ในเรื่องประชาธิปไตยท้องถิ่นอย่างถ่องแท้เพื่อถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนถึงหลักประชาธิปไตยท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง มีการกระบวนกรเสริมสร้างให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น มีช่องทางเพื่อการเข้าถึงประชาชนได้อย่างรวดเร็ว มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ และ มีการนำหลักพุทธธรรมเพื่อประยุกต์ใช้ในการเสริมสร้างบทบาทผู้นำทางการเมือง

คำสำคัญ: การกระจายอำนาจ, ประชาธิปไตยท้องถิ่น, บทบาทผู้นำทางการเมือง

Abstract

The objectives of this research were 1) to study public opinions on the role of 2) to study the roles of political leaders and the promotion of local democracy according to the principle of decentralization, and 3) to study the approaches for promoting the roles of political leaders and the promotion of democracy. local according to the principle of decentralization It is an integrated research method. between quantitative and qualitative research There are research tools from questionnaires and interviews. There was a sample group of 400 people at a level of error of 0.05 and random sampling was convenient. and the target group of 30 people from a specific selection Data were analyzed using statistics, percentage, mean, and standard deviation. and content analysis. The Research results found that: 1) The level of people's opinions on the roles of political leaders and the promotion of local democracy according to the principle of decentralization, the first 3 were local administrators/local council members. People were encouraged to participate in local development policy formulation ($\bar{X} = 4.75$). Local administrators/local council members People were encouraged to apply for community representatives in local elections ($\bar{X} = 4.42$). Local administrators/local council members People are encouraged to listen to policies from local administrators ($\bar{X} = 4.36$). 2) The role of political leaders and the promotion of local democracy according to the principle of decentralization, namely, local political participation Participation in local administration and participation in monitoring and auditing of local operations 3) Guidelines for promoting the role of political leaders and strengthening local democracy according to the principle of decentralization, for example, there is a search for knowledge on true local democracy in order to truly convey knowledge and understanding to the people about local democratic

principles. There is a process for enhancing people's participation in local development. There is a way to reach people quickly. There is an opportunity for people to express their opinions on the performance of duties and Buddhist principles are applied to strengthen political leadership roles.

Keywords: Decentralization, Docal Democracy, Political Leadership Roles

บทนำ

หลังการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองการเมืองไทยจนถึงปัจจุบัน ระบอบการเมืองไทย ยังไม่มีความเสถียรภาพเท่าใดนัก อันจะเห็นได้จากการปฏิวัติรัฐประหาร ปรากฏให้เห็นเป็นระยะ นอกจากนั้นรัฐธรรมนูญไทยยังได้มีการประกาศใช้หลายฉบับ ซึ่งมีการแก้ไข ปรับปรุงเพิ่มเติมในเนื้อหาสาระกฎหมาย เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาการเมืองไทย ซึ่งให้เห็นว่าระบบการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยในระดับชาติยังไม่เกิดความเป็นประชาธิปไตยที่มีความเข้มแข็งตามหลักประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ซึ่งแนวทางสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะสามารถวางรากฐานของประชาธิปไตยของไทยได้ คือ การเสริมสร้างประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่น หรือการปกครองส่วนท้องถิ่น ตามบทบัญญัติภายใต้รัฐธรรมนูญที่กำหนดไว้ โดยมุ่งหวังให้ประชาชนหรือคนในท้องถิ่นนั้นๆ ได้มีการปกครองตนเอง ทั้งในการกำหนดนโยบาย การบริหารจัดการตนเอง กำหนดทิศทาง การพัฒนาท้องถิ่น การจัดสรรผล ประโยชน์ภายในท้องถิ่นตามวิถีชุมชน อีกทั้งการมีส่วนร่วมของประชาชนนับเป็นหัวใจสำคัญของการปกครองท้องถิ่น เหตุผลสำคัญประการหนึ่ง คือ การปกครองท้องถิ่น โดยหลักการ หมายถึง การกระจายอำนาจทั้งการเมืองและการบริหารให้คนในชุมชนกำหนดทิศทางและดูแลแก้ปัญหาของชุมชน โดยคนในชุมชนเอง ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงแยกออกจากการปกครองท้องถิ่นไม่ได้ อย่างไรก็ตามการปกครองท้องถิ่นของไทยถึงแม้มีพัฒนาการยาวนานพอสมควร หากแต่การกระจายอำนาจให้ชุมชนดูแลตนเองยังเป็นเป้าหมายอีกยาวไกลที่ต้องไปให้ถึง ปัจจัยถ่วงรั้งประการหนึ่ง คือ ความเป็นรัฐที่รวมศูนย์อำนาจมาช้านานของประเทศไทย ส่งผลให้การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเกิดความล่าช้า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทน้อยมากในชีวิตรัฐธรรมนูญของประชาชน ซึ่งคุ้นเคยและยอมรับกับ บทบาทของราชการส่วนกลางและภูมิภาค ดังนั้นการสร้างองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จึงมิใช่การกระจายอำนาจหน้าที่และบทบาท ความรับผิดชอบ รวมทั้งความสามารถในการบริหารจัดการเท่านั้น หากแต่ยังหมายรวมถึงการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม โดยตรงในการเมืองการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอีกด้วย เป้าหมายปลายทางของการปกครองท้องถิ่นจึงมิใช่การจัดบริการสาธารณะให้ได้มาตรฐานทัดเทียมหน่วยราชการส่วนกลางและภูมิภาค หากแต่เป็นการเสริมสร้างให้ประชาชนมีความเป็นเจ้าของชุมชน และมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในการดูแลชุมชนร่วมกัน นั่นหมายถึงการส่งเสริมให้ประชาชนดำรงชีวิตตามวิถีประชาธิปไตยท้องถิ่น ซึ่งจะเป็นรากฐานสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตยที่ยั่งยืน (อรทัย ก๊กผล, 2551:87-88)

นอกจากนี้การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารถือเป็นหลักการสำคัญที่สุดในการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่น ซึ่งการมีส่วนร่วมต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความสมัครใจของประชาชน และเป็นกระบวนการมีส่วนร่วมที่อยู่บนความเสมอภาคและขีดความสามารถของแต่ละบุคคลเพื่อทำให้การทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ และสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม แม้ในภาพรวมยังมีปัญหา อยู่บ้างเนื่องจากการมีส่วนร่วมที่ดำเนินการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเป็นทางการ ในหลาย กรณีเป็นการมีส่วนร่วมแต่เพียงในรูปแบบ ซึ่งมักเกิดจากการถูกกระตุ้นโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มามีส่วนร่วมจึงทำให้การมีส่วนร่วมมีลักษณะ “ขอไปที” หรือเป็นการมีส่วนร่วมที่ขาดความเข้าใจ แนวทางปฏิบัติเช่น เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำประชาคมเพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นบ่อยครั้ง ประชาชนที่มาร่วมเป็นการจัดตั้งหรือเกณฑ์มาให้ลงชื่อเพื่อเป็นหลักฐานว่ามีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน หรือประชาชนขาดความเข้าใจในแนวทางปฏิบัติต่อเรื่องที่เข้ามามีส่วนร่วม เช่น การเป็นคณะกรรมการตรวจรับการจัดซื้อจัดจ้างโดยไม่เข้าใจขั้นตอนหรือวิธีการตรวจรับการจัดซื้อจัดจ้าง เป็นต้น (วุฒิสาร ตันไชย, 2557:68-69) ดังนั้นผู้วิจัย จึงได้มีความสนใจที่จะศึกษา เรื่อง ผู้นำทางการเมืองกับการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจ เพื่อทราบถึงบทบาทของผู้นำทางการเมืองในการที่จะขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่น อันเป็นรากฐานให้เกิดประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ตามหลักการ “การปกครองตนเอง” เพื่อให้สามารถบริหารจัดการท้องถิ่นตามหลักการปกครองท้องถิ่นและหลักกระจายอำนาจสอดคล้องกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข และผลการวิจัยสามารถเป็นข้อมูลในการที่จะพัฒนาประชาธิปไตยทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของผู้นำทางการเมืองกับการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจ
2. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้นำทางการเมืองกับการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจ
3. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมบทบาทของผู้นำทางการเมืองกับการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods) ระหว่างวิจัยเชิงปริมาณ และวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มเป้าหมาย

ประชากร ได้แก่ ประชาชนซึ่งเป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนครัวเรือน และมีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 383,882 คน จาก 383,882 ครัวเรือน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนซึ่งเป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนครัวเรือนและมีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 400 คน ที่มาจากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (1973) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 และจะทำการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling)

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ จำนวน 30 คน ที่มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ประกอบด้วย 1) ฝ่ายข้าราชการ อปท./ผู้เชี่ยวชาญ รวม 10 คน 2) กลุ่มตัวแทนท้องถิ่น รวม 10 คนและ 3) กลุ่มประชาชนชุมชน/ตัวแทนชุมชน/ปราชญ์ชาวบ้าน รวม 10 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสัมภาษณ์ (Interview) ประกอบด้วย 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 บทบาทของผู้นำทางการเมืองกับการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจ และตอนที่ 3 แนวทางการส่งเสริมบทบาทของผู้นำทางการเมืองกับการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจมีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open Ended)

2.2 แบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบด้วย ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจ ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของผู้นำทางการเมืองกับการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open Ended) ตลอดจน ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหา

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญและการรวบรวมข้อมูลเอกสารต่างๆ มาวิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา (Content Analysis) และ 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการแจกแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์และได้จากการสัมภาษณ์วิเคราะห์การสรุบบูปนัย (Inductive Approach) และการตีความ (Interpretation) สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเชิงพรรณนา ประกอบด้วยค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผู้นำทางการเมืองกับการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจ มีผลสรุปดังนี้

1. ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของผู้นำทางการเมืองกับการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจ ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของผู้นำทางการเมืองกับการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจ ค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปน้อย 10 ลำดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารท้องถิ่น/สมาชิกสภาท้องถิ่น มีการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนในการกำหนดนโยบายการพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.75$) ผู้บริหารท้องถิ่น/สมาชิกสภาท้องถิ่น มีการส่งเสริมให้ประชาชนลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นตัวแทนชุมชนในการเลือกตั้งท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.42$) ผู้บริหารท้องถิ่น/สมาชิกสภาท้องถิ่น มีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมรับฟังนโยบายจากผู้บริหารท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.36$) ผู้บริหารท้องถิ่น/สมาชิกสภาท้องถิ่น มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.32$) ผู้บริหารท้องถิ่น/สมาชิกสภาท้องถิ่น มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.10$) ผู้บริหารท้องถิ่น/สมาชิกสภาท้องถิ่น มีการจัดสรรงบประมาณเป็นไปตามความต้องการประชาชนอย่างเพียงพอ ($\bar{X} = 3.74$) ผู้บริหารท้องถิ่น/สมาชิกสภาท้องถิ่น มีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.73$) ผู้บริหารท้องถิ่น/สมาชิกสภาท้องถิ่น มีการพัฒนาท้องถิ่นตรงกับปัญหาและความต้องการของประชาชน ($\bar{X} = 3.71$) ผู้บริหารท้องถิ่น/สมาชิกสภาท้องถิ่น มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.69$) ผู้บริหารท้องถิ่น/สมาชิกสภาท้องถิ่นมีการสำรวจความพึงพอใจต่อการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.68$)

2. บทบาทของผู้นำทางการเมืองกับการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจ ดังนี้

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ได้แก่

1) ผู้นำทางการเมืองมีบทบาทในการส่งเสริมการเลือกตั้งท้องถิ่น ซึ่งผู้นำทางการเมืองมีบทบาทในการส่งเสริมการเลือกตั้งท้องถิ่น โดยมีการส่งเสริมให้เกิดการเลือกตั้งที่โปร่งใสและยุติธรรม ส่งเสริมให้มีการเลือกตั้งจากผลงานการทำงานในท้องถิ่น มีการหาเสียงโดยการเสนอนโยบายที่จับต้องได้ มีการหาเสียงโดยใช้สื่อประชาสัมพันธ์ เช่น แผ่นพับ ใบปลิว การประชาสัมพันธ์ช่องทางออนไลน์ (การสัมภาษณ์, สรวิศ มาอินทร์, 25 พฤษภาคม 2565)

2) ผู้นำทางการเมืองมีบทบาทในการส่งเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งผู้นำทางการเมืองมีบทบาทในการส่งเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่น โดยที่ผู้นำทางการเมืองสามารถเข้าใจปัญหาของพี่น้องประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างตรงจุด (การสัมภาษณ์, นายไพศาล ปลื้มโชค, 25 พฤษภาคม 2565)

3) ผู้นำทางการเมืองมีบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งผู้นำทางการเมืองมีบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่น โดยที่ผู้นำทางการเมืองสามารถเสนอปัญหาและความต้องการให้กับ

ประชาชนได้ตรงกับความต้องการจึงสามารถพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา ถนนลูกรังเพื่อการเกษตรและด้านอื่นๆ มีการคมนาคมสะดวกมากขึ้น นอกจากนั้นชุมชนได้รับการแก้ปัญหาได้อย่างรวดเร็วและตรงกับความต้องการอย่างแท้จริง รวมถึงชุมชนเกิดการพัฒนาในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านคุณภาพชีวิต วัฒนธรรมประเพณี เศรษฐกิจในชุมชน ตลอดจนการแก้ไขปัญหาต่างๆ ภายในชุมชนเกิดความรวดเร็ว (การสัมภาษณ์, นายทองใส มูลสิงห์, 10 มิถุนายน 2565)

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารงานท้องถิ่น ได้แก่ ผู้นำทางการเมืองมีบทบาทในการกำหนดนโยบายและทิศทางในการพัฒนาท้องถิ่น บทบาทในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น บทบาทในการส่งเสริมให้เกิดองค์กรเครือข่ายในชุมชน

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานของท้องถิ่น ได้แก่ ผู้นำทางการเมืองมีบทบาทในการส่งเสริมให้ประชาชนมีช่องทางในการติดตามการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บทบาทในการส่งเสริมให้ประชาชนมีช่องทางในการแสดงความคิดเห็นต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (การสัมภาษณ์, นายมานพ สมบัติมี, 25 พฤษภาคม 2565) บทบาทในการส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการบริหารงานอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้

3. แนวทางการส่งเสริมบทบาทของผู้นำทางการเมืองกับการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจ ได้แก่ ผู้นำทางการเมืองมีการแสวงหาความรู้ในเรื่องประชาธิปไตยท้องถิ่นอย่างถ่องแท้เพื่อถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนถึงหลักประชาธิปไตยท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง มีกระบวนการเสริมสร้างให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น มีช่องทางเพื่อการเข้าถึงประชาชนได้อย่างรวดเร็วมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ และมีการนำหลักพุทธธรรมเพื่อประยุกต์ใช้ในการเสริมสร้างบทบาทผู้นำทางการเมือง โดยการหลักสัปปริสธรรม เป็นธรรมสำหรับสัตว์บุรุษ ซึ่งเป็นธรรมสำหรับคนดีเพื่อประยุกต์ใช้ในการเสริมสร้างผู้นำทางการเมือง

อภิปรายผล

จากการศึกษาการวิจัย เรื่อง ผู้นำทางการเมืองกับการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจ มีประเด็นที่สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของผู้นำทางการเมืองกับการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจ จะเห็นได้ว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของผู้นำทางการเมืองกับการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจ นั้น ผู้นำทางการเมืองมีบทบาทสำคัญต่อการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่น โดยเฉพาะด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ทั้งการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการพัฒนาท้องถิ่น การส่งเสริมให้ประชาชนลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นตัวแทนชุมชนในการเลือกตั้งท้องถิ่น การส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมรับฟังนโยบายจากผู้บริหารท้องถิ่น การณรงค์

ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งท้องถิ่น การส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งท้องถิ่น การเปิดโอกาสให้ผู้แทนชุมชนหรือองค์กรมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ การส่งเสริมให้ประชาชนชาวบ้านเข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นจะทำให้ประชาชนเกิดความเข้าใจประชาธิปไตยท้องถิ่นได้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ กัมลาศ เยาวะนิจ (กัมลาศ เยาวะนิจ, 2558) ได้ศึกษา เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดปริมณฑลของกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่า นอกจากปัจจัยข้างต้นแล้ว ยังมีปัจจัยอื่นๆ ส่งมามีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ (1) ความผูกพันต่อท้องถิ่น (2) ความเป็นปัจเจกบุคคล (3) การสื่อสารกับประชาชน (4) บทบาทที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีต่อประชาชน (5) เวลาในการมีส่วนร่วม (6) ความเจริญของพื้นที่ และ (7) จำนวนประชากร 3. ข้อเสนอแนะเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ (1) พัฒนาให้ประชาชนมีจำนวนความถี่ในการมีส่วนร่วมให้มากยิ่งขึ้น โดยให้โอกาส แก่ภาคส่วนต่าง ๆ ได้เข้ามาร่วมส่งเสริมการมีส่วนร่วม โดยมุ่งสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการปกครองตนเองในระดับท้องถิ่น (2) สร้างแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมโดยประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนตระหนักถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการมีส่วนร่วม (3) เพิ่มช่องทางให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวท้องถิ่นของตนเอง โดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสมมาใช้ให้มากยิ่งขึ้น (4) ลดความสลับซับซ้อนของกระบวนการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยศึกษาตัวแบบการลดความสลับซับซ้อนของกระบวนการทำงานจากองค์การที่ประสบความสำเร็จ (5) ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเองให้มากยิ่งขึ้น โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตอบสนองต่อความคิดเห็นต่างๆ ของประชาชนอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม (6) สนับสนุนให้ประชาชนมีความตื่นตัวในอิทธิพลของตนเองต่อการปกครองส่วนท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น โดยจัดนิทรรศการ จัดอบรมอย่างต่อเนื่อง และเชิดชูคุณความดีผู้ทำคุณประโยชน์แก่ท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ

2. บทบาทของผู้นำทางการเมืองกับการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจ จะเห็นได้ว่า ผู้นำท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่น ทั้งในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น การบริหารงานท้องถิ่นและด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานของท้องถิ่น ทั้งนี้ผู้นำท้องถิ่นเป็นแกนนำสำคัญในการขับเคลื่อนให้เกิดการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจ สอดคล้องกับงานวิจัยของอดิศักดิ์ จันทไทย (อดิศักดิ์ จันทไทย, 2562) ได้ศึกษา เรื่อง นโยบายการกระจายอำนาจกับการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นปริญญารัฐศาสตร์ดุสิตบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า 1) นโยบายการกระจายอำนาจของรัฐไทยมีผลต่อการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่น ในช่วงปี พ.ศ.2475-2539 อยู่ในระดับที่น้อยมากเป็นเพียงการตรากฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อจัดรูปแบบและโครงสร้างเท่านั้น ประชาชนจึงมีส่วนร่วมน้อยมากในการเมืองการปกครองท้องถิ่น ในช่วงปีพ.ศ.2540-2549 การกระจายอำนาจเป็นรูปธรรมชัดเจน มีรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 ที่มีบทบัญญัติบังคับรัฐต้องกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเป็นครั้งแรก มี

พ.ร.บ.กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่นมาจากการการเลือกตั้งของประชาชน เห็นได้ว่ามีผลต่อการเสริมสร้างประชาธิปไตยในระดับที่มากขึ้น

3. แนวทางการส่งเสริมบทบาทของผู้นำทางการเมืองกับการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจ จะเห็นได้ว่า ผู้นำทางการเมืองควรมีการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนถึงหลักประชาธิปไตยท้องถิ่น เสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ผู้นำทางการเมืองมีช่องทางเพื่อการเข้าถึงประชาชนได้อย่างรวดเร็วและผู้นำทางการเมืองเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งสอดคล้องกับ อภิษฎา ศรีศรีเรือง และคณะ (อภิษฎา ศรีศรีเรืองและคณะ, 2558) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาเครือข่ายการบริหารงานของเทศบาลนครนทบุรี ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านการมีกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ควรมีการกำหนดโครงสร้างและตารางกิจกรรมไว้ให้ชัดเจน มีการจัดกีฬาสนทนาระหว่างชุมชน มีการวางแผนงานร่วมกัน ควรมีการพบปะเพื่อ ประเมินผลร่วมกันประจำทุกเดือน และให้มีการจัดงานประเพณีท้องถิ่นร่วมกัน ปัจจัยด้านการมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน คือการมีความจริงใจต่อกัน รับฟังความคิดเห็น ให้ ความร่วมมือในกิจกรรมของชุมชน มีการแบ่งปันแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันระหว่างสมาชิก ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก การเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในกระบวนการ วางแผนและการตัดสินใจ คิดและเสนอปัญหา การแบ่งปันผลประโยชน์ การประเมินผล การ สนับสนุนการดำเนินงานด้านต่างๆ ในการพัฒนาชุมชน ปัจจัยด้านการมีเป้าหมายการทำงานที่ชัดเจน การมีเป้าหมายร่วมกันและยึดโยงเกาะ เกี่ยวกันด้วยประโยชน์สาธารณะและของสมาชิก มีเครือข่ายความร่วมมือกับภาคีการพัฒนา อาจเป็นหมู่บ้านชุมชนอื่นๆ ท้องถิ่น ภาครัฐ ราชการ องค์กรเอกชน นักธุรกิจ นักวิชาการและอื่นๆ ในลักษณะ ของการมีความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกัน การมีจิตสำนึกของการพึ่งตนเอง มีความรักท้องถิ่นรักชุมชน ปัจจัยด้านการมีทีมงานที่ดี การไว้วางใจซึ่งกันและกันได้ข้อสัตย์ต่อกัน สื่อสารกันอย่างเปิดเผย ไม่มีลัทธิลอบคมใน มีการมอบหมายงานอย่างชัดเจน สมาชิกทีมงานเข้าใจวัตถุประสงค์ เป้าหมายและยอมรับภารกิจหลักของทีมงาน

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

บทบาทของผู้นำทางการเมืองกับการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจ ได้แก่ การส่งเสริมการเลือกตั้งท้องถิ่น การส่งเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่น การพัฒนาท้องถิ่น การกำหนดนโยบายและทิศทางการพัฒนาท้องถิ่น การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา การส่งเสริมให้เกิดองค์กรเครือข่ายในชุมชน ส่งเสริมให้ประชาชนมีช่องทางในการติดตามการทำงานของท้องถิ่น การส่งเสริมให้ประชาชนมีช่องทางในการแสดงความคิดเห็นต่อการบริหารงานของท้องถิ่น และการส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการบริหารงานอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้

แนวทางการส่งเสริมบทบาทของผู้นำทางการเมืองกับการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่น ตามหลักการกระจายอำนาจ ได้แก่ มีการแสวงหาความรู้ในเรื่องประชาธิปไตยท้องถิ่นอย่างถ่องแท้ เพื่อถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนถึงหลักประชาธิปไตยท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง มีกระบวนการเสริมสร้างให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น มีช่องทางเพื่อการเข้าถึงประชาชนได้อย่างรวดเร็ว มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ และ มีการนำหลักพุทธธรรมเพื่อประยุกต์ใช้ในการเสริมสร้างบทบาทผู้นำทางการเมือง

เอกสารอ้างอิง

- กัมลาศ เยาะนิจ. (2558). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดปริมณฑลของกรุงเทพมหานคร*, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
- วุฒิสาร ตันไชย. (2557). *การกระจายอำนาจและประชาธิปไตยของไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- อดิศักดิ์ จันทไทย. (2562). *นโยบายการกระจายอำนาจกับการเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่น*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- อภิษฎา ศรีเครือตองและคณะ. (2558). *การพัฒนาเครือข่ายการบริหารงานของเทศบาลนคร* บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อรทัย กักผล. (2551). *การขับเคลื่อนรัฐธรรมนูญ'50 สู่การปฏิบัติ: กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปกครองท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า.

